

Nambari ya Mtahiniwa \_\_\_\_\_

**SMZ**

**BARAZA LA MITIHANI LA ZANZIBAR  
MTIHANI WA KUINGILIA KIDATO CHA TATU**

**021**

**KISWAHILI**

**MUDA: SAA 2:30**

**JUMANNE 09 NOVEMBA, 2021 MCHANA**

**MAAGIZO KWA WATAHINIWA**

- 1. Mtihani huu una sehemu NNE (4) A, B, C, na D.**
- 2. Jibu maswali YOTE kutoka sehemu A, maswali MAWILI (2) kutoka sehemu B, maswali MAWILI (2) kutoka sehemu C na swali MOJA (1) kutoka sehemu D.**
- 3. Andika nambari yako ya mtihani katika kila ukurasa.**
- 4. Majibu yote yaandikwe kwenye sehemu zilizoachwa wazi.**
- 5. Majibu yote yaandikwe kwa kalamu ya buluu au nyeusi.**
- 6. Simu za mkononi na vitu visivyoruhusiwa havitakiwi ndani ya chumba cha mtihani.**

<b>KWA MATUMIZI YA WASAHIHISHAJI</b>		
<b>NAMBARI YA SWALI</b>	<b>ALAMA</b>	<b>SAINI</b>
<b>1.</b>		
<b>2.</b>		
<b>3.</b>		
<b>4.</b>		
<b>5.</b>		
<b>6.</b>		
<b>7.</b>		
<b>8.</b>		
<b>9.</b>		
<b>10.</b>		
<b>JUMLA</b>		

**Mtihani huu una kurasa 14 zenye maandishi**

**SEHEMU A: (Alama 20)**

**UFAHAMU**

**Jibu maswali YOTE katika sehemu hii.**

**1. Soma kwa makini habari ifuatayo kisha jibu maswali yanayofuata.**

Kwa kweli maisha ya vijana wa kisasa yanatofautiana sana na yale ya wazee wao. Sio katika mavazi, lugha, mienendo, mitazamo au mawazo tu bali pia katika mambo mengine mengi. Yote haya ni vielelezo vya jinsi kizazi cha leo kinavyoishi katika ulimwengu ambao ni kivuli tu cha vizazi vilivyotangulia. Baadhi ya watu wameieleza hali hii kuwa maisha sio jiwe. Kwao si ajabu katu kuwaona vijana wakiwa na mitindo mipya ya maisha yao. Kama vile, wakizungumza lugha yao ya kipekee au wakivaa nguo zinazobana ajabu na kudhihirisha bayana maungo yao badala ya kuyasitiri.

Watu wengi hufikiri kwamba maasi ya vijana wa leo yanayotokana na mambo lukuki, kama vile vishawishi, tamaa, kutaka maisha ya mkato na kupenda vitu vikubwa zaidi ya uwezo wao. Upande huu umetoa rai kwamba kizazi hiki kisingelipotoka kama tu kingezingatia na kustahi utamaduni wa wahenga wao ambao wazazi wao ndimo walimokulia. Wanazidi kufafanua kuwa nyendo hizi za miaka ya nyuma zilithamini sana amali kama uaminifu, heshima kwa wazee ama wakuu, kukinai, bidii, ushirikiano, ukarimu, unyenyekevu, hadhari katika kila jambo, utiifu na pia kujitegemea. Mambo haya yote yamesahaulika ama yamepuuzwa katika utamaduni wa kisasa.

Swali lililopo ni je tunapaswa kuwahukumu vijana wa leo kwa kutumia vigezo au masharti gani? Tuwapime kwa mujibu wa hali ya duniani ya leo ama kwa mujibu wa jinsi maisha ya baba na babu zao yalivyokuwa. Jibu la swali hili ni gumu na sharti lifafanuliwe kwa makini ili lisije likaegemea upande wowote.

Ni jambo lisilopingika kuwa maisha ni utaratibu unaoathirika na hivyo hubadilika daima. Kwa kweli maendeleo ya elimu, sayansi na hata mawasiliano yameyageuza maisha ya siku hizi. Mathalan leo inawezekana vijana wa barani Afrika wakaona na hata kuzungumza na wenzao kutoka Uropa, Asia na Marekani wakiwa nyumbani kwao. Athari za filamu, video, vitabu, magazeti au majarida haikadiriki. Mambo hayo kwa kiasi yamewafanya vijana hata kupevuka kabla ya wakati wao. Isitoshe yameweza kuwazuzua na kuwaaminisha kuwa yale wanayojifunza ni kweli. Matokeo yake yamekuwa ni wao kuudharau utamaduni wao wa asili na kuvutiwa na ule wa kigeni.

Hivyo wazazi wana wajibu mkubwa wa kuwaongoza na kuwasaidia vijana ili kuwa na uwezo wa kujitambua na kufanya maamuzi mwafaka katika maisha yao.

**Maswali**

a) Andika kichwa cha habari uliyoisoma, kisichozidi maneno matano (5).

\_\_\_\_\_

b) Kwa nini kizazi cha leo kinadaiwa kuishi katika ulimwengu ambao ni kivuli tu cha vizazi vilivyotangulia?

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

c) Kulingana na mwandishi, kundi linalodai kuwa "maisha sio jiwe" lina maoni gani?

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

d) Bainisha jambo moja (1) linaloweza kusaidia kizazi cha vijana wa leo kisipotoke.

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

e) Toa mfano mmoja (1) unaoonesha namna maendeleo ya elimu, sayansi na mawasiliano yalivyoyageuza maisha ya vijana wa leo.

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

2. Fupisha aya mbili za mwanzo za habari uliyoisoma hapo juu kwa maneno yasiyozidi ishirini (20) kwa kila aya.

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

**SEHEMU B: (Alama 30)**

**SARUFI NA MATUMIZI YA LUGHA**

**Jibu maswali MAWILI (2) katika sehemu hii. Swali la TANO (5) ni la lazima.**

3. a) Bainisha mofimu tegemezi katika maneno yafuatayo.

i. Hatukuzoea

\_\_\_\_\_

ii. Nilimkuta

\_\_\_\_\_

b) Unda maneno matatu (3) yanayotokana na mzizi -on-

i. \_\_\_\_\_

ii. \_\_\_\_\_

iii. \_\_\_\_\_

c) Badilisha vitenzi vifuatavyo kuwa katika kauli ya kutendeka.

i. lima \_\_\_\_\_

ii. zoa \_\_\_\_\_

iii. imba \_\_\_\_\_

d) Toa mifano mitatu (3) kwa kila aina za viambishi vifuatavyo.

i. Viambishi kanushi vya nafsi

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

ii. Viambishi rejeshi vya mtenda

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

e) Ainisha njeo zilizopigiwa mstari katika maneno yafuatayo.

i. Ameondoka \_\_\_\_\_

ii. Walimkuta \_\_\_\_\_

iii. Ninakwenda \_\_\_\_\_

4. a) Bainisha hisia zilizomo katika vihisishi vifuatavyo.

i. Lahasha! \_\_\_\_\_

ii. Oyee! \_\_\_\_\_

b) Taja aina za vielezi vilivyotumika katika sentensi zifuatazo.

i. Safari yetu itakuwa mwakani.  
\_\_\_\_\_

ii. Waafrika waliteswa kiasi kikubwa.  
\_\_\_\_\_

c) Badili nomino zifuatazo kuwa vitenzi.

i. Azimio \_\_\_\_\_

ii. Kilimo \_\_\_\_\_

iii. Tangazo \_\_\_\_\_

d) Tunga sentensi zenye vipashio vifuatavyo.

i. W+Ts+T+E+E  
\_\_\_\_\_

ii. N+V+t+N+V  
\_\_\_\_\_

e) Tunga sentensi moja (1) kwa kila kiunganishi ulichopewa.

i. kabla  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

ii. ili

---

---

iii. isipokuwa

---

---

5. a) Taja aina ya kamusi linalowafaa watumiaji wafuatao.

i. Wanaotaka kujifunza lugha zaidi ya mbili.

---

ii. Wanaotaka kujifunza nahau.

---

b) Fafanua kwa kutumia mifano dhima zifuatazo za rejesta.

i. Kuficha jambo kwa wasiohusika

---

---

---

---

ii. Kupamba lugha

---

---

---

---

c) Bainisha mambo makuu matatu (3) ambayo watumiaji wa lugha hupaswa kuyazingatia katika uteuzi wa maneno na kuyatumia.

i. \_\_\_\_\_

ii. \_\_\_\_\_

iii. \_\_\_\_\_

d) Andika kasoro mbili (2) za lugha ya mazungumzo.

i. \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

ii. \_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

e) Toa maana mbili (2) kwa kila sentensi zifuatazo.

i. Naomba unilettee sahani ya kulia.

\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

ii. Mzee Kassim ameibiwa na mtoto wake.

\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_

**SEHEMU C: (Alama 30)**

**FASIHI**

**Jibu maswali MAWILI (2) katika sehemu hii. Swali la SITA (6) ni la lazima.**

6. a) Nini maana ya mashairi ya kimapokeo?

\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_  
\_\_\_\_\_





b) Eleza maana ya istilahi zifuatazo kama zinavyotumika katika fasihi.

i. Mandhari

---

---

---

ii. Wahusika bapa

---

---

---

c) Tamathali za semi hupendwa kutumiwa sana na watumiaji wa lugha ya Kiswahili. Eleza umuhimu wake kwa watumiaji hao.

---

---

---

---

---

d) Eleza kwa ufupi vipengele vifuatavyo kama vinavyotumika katika kazi za fasihi simulizi.

i. Fani

---

---

---

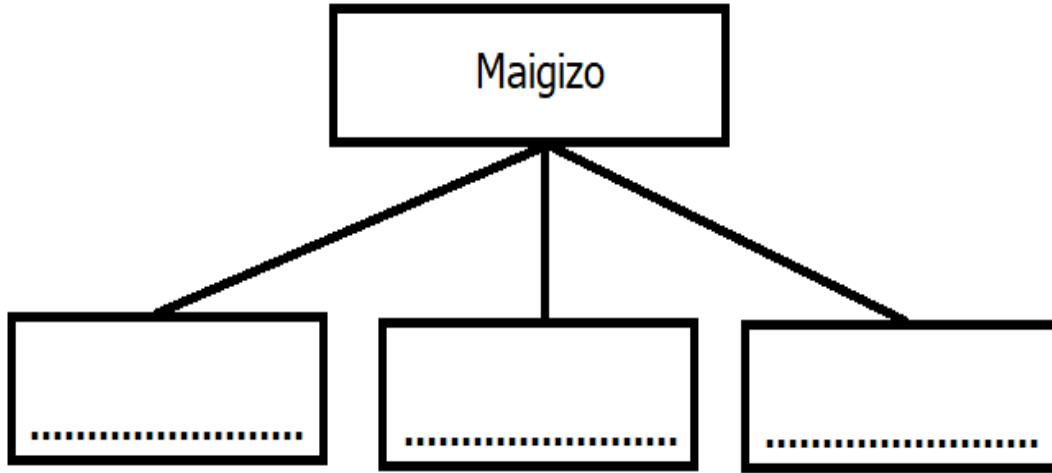
ii. Maudhui

---

---

---

e) Kamilisha mchoro ufuatao kwa kujaza vipera vitatu (3) vya maigizo.



8. a) Fafanua vipengele vifuatavyo vya ushairi.

i. Ubeti

---

---

---

---

---

---

---

ii. Mizani

---

---

---

---

---

iii. Mshororo

---

---

---

---

b) Toa maana za mbinu za kisanaa zifuatazo.

i. Tanakali sauti

---

---

---

ii. Takriri

---

---

---

c) Andika tofauti tatu (3) za utenzi na ushairi.

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---

d) Bainisha tofauti mbili (2) zinazojitokeza kati ya hadhira wa fasihi simulizi na wa fasihi andishi.

---

---

---

---

---

---

---

e) Eleza maana ya nahau zifuatazo.

i. Anafanya kazi ya kijungu jiko.

---

---

---

ii. Ana mkono wa buli.

---

---

---

**SEHEMU D: (Alama 20)**

**UANDISHI**

**Jibu swali MOJA (1) tu katika sehemu hii.**

9. Kwa kutumia mifano chambua muundo wa Insha ya Wasifu.

**AU**

Andika Insha isiyopungua maneno 120 na isiyozidi maneno 150 juu ya mada moja kati ya zifuatazo.

i. FAIDA ZA MISITU

ii. UKOSEFU WA AJIRA

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---



